



Den motvillige medborger.

Legitimitetsutfordringer i aktiveringspolitikk

Anne Britt Djuve, Fafo

© Forfatteren

Ingen kopiering eller bruk uten tillatelse



Legitimitet og motivasjon/motvilje hos medborgere

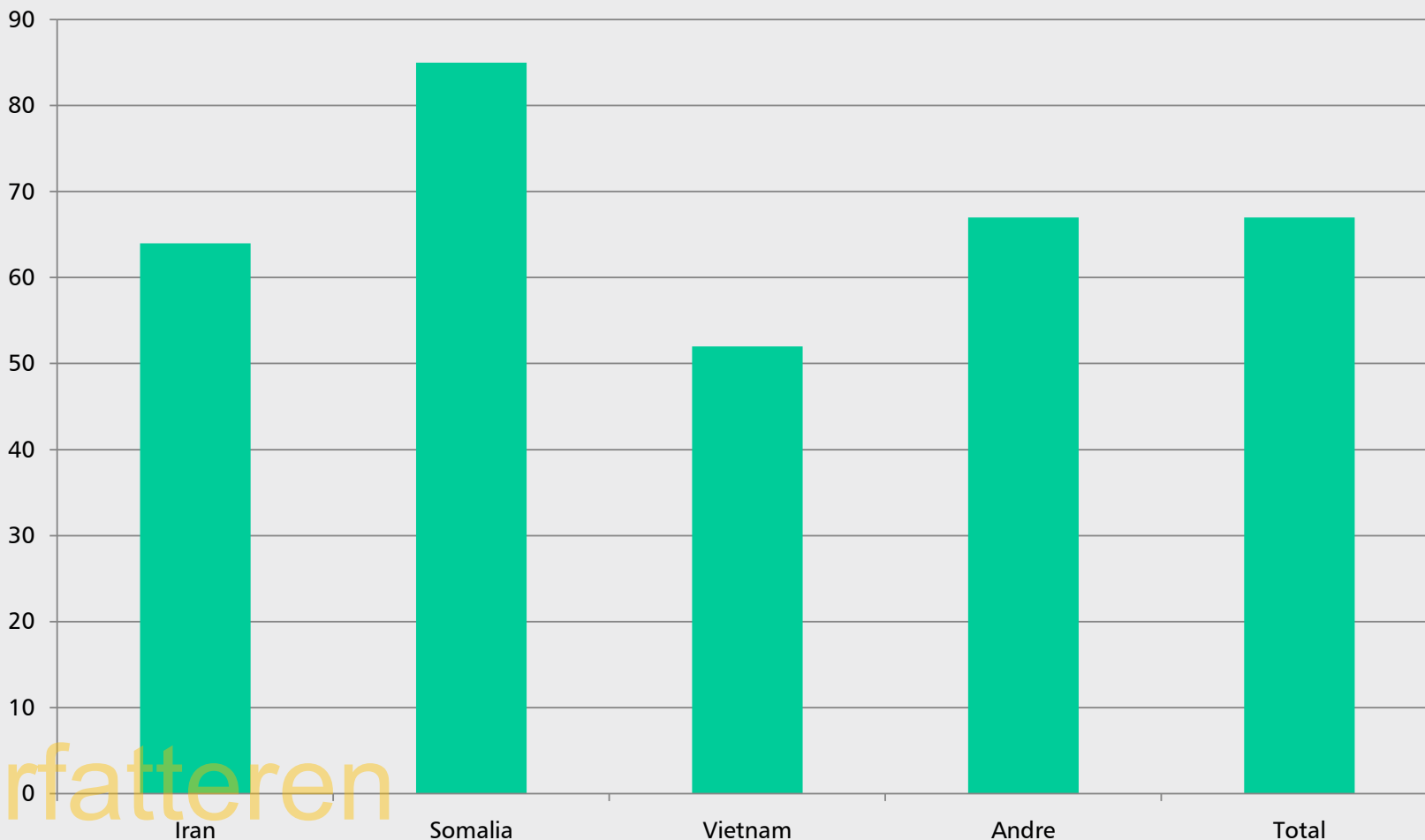
- Aktivering: kobling mellom deltakelse og rettigheter, kvalifisering en målsetting
- Motvilje reiser problemstillinger omkring bruk av tvang/sanksjoner
- Hva er legitimitetsgrunnlaget for statens bruk av tvang mot medborgere? Hvor mye tvang kan anvendes for hvilke formål?
- Hvor motvillige er medborgerne egentlig – til hva?

© Forfatteren



Ingen kopiering eller bruk uten tillatelse

Prosent flyktninger i Oslo 1995 som var enig i påstanden: "Jeg synes det er vanskelig å bli tildelt sosialhjelp uten å kunne gjøre noe til gjengjeld."
N=148:mottakere av sosialhjelp siste 12 mnd. Kilde:Djuve og Hagen 1995



© Forfatteren



Fafo

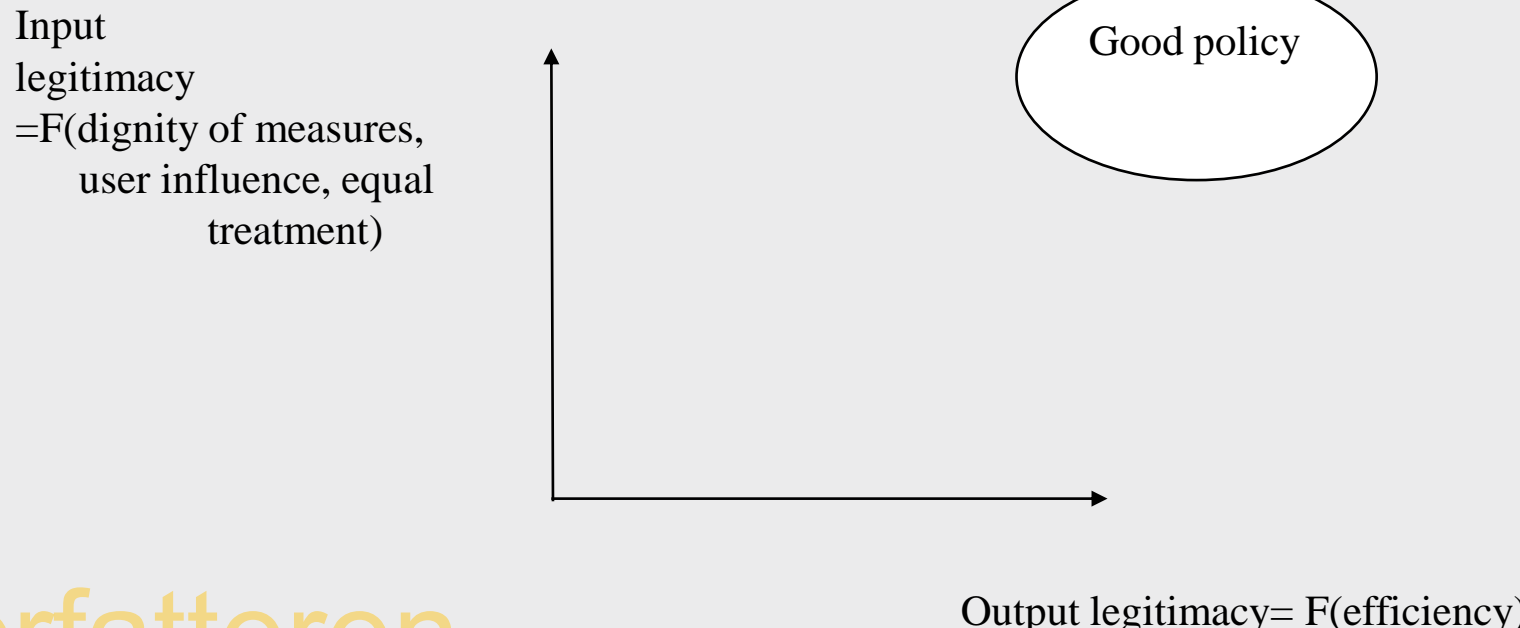
Ingen kopiering eller bruk uten tillatelse

Kan inngrep i personlig autonomi forsvares?

Rousseau: "uncooperative citizens must be forced to be free". Gevinsten ved tap av individuell autonomi er gevinsten i sivile rettigheter, som forsvares av samfunnet du tilhører	Til ditt eget beste
Mill: Kun hensynet til å hindre skade for andre. (men hva er det?)	Hindre skade for andre
TH Marshall: Citizenship: Rights and duties	Forutsetning for velferdsstaten
Rawls: institusjoner som alle kunne blitt enige om dersom man ikke kjente egen posisjon	Til beste for de svakest stilte
Habermas, Kymlicka, Waltzer: oppslutning om grunnleggende politiske verdier, forsvare "own way of life"	Social cohesion

© Forfatteren

Legitimitetsdimensjoner



Input
legitimacy
=F(dignity of measures,
user influence, equal
treatment)

Good policy

Output legitimacy= F(efficiency)

© Forfatteren



Ingen kopiering eller bruk uten tillatelse

Er aktivering/conditionality en krenkelse av autonomi/individuelle rettigheter?

Tilhengere

Conditionality motvirker

klientifisering (Bane and Ellwood m.fl)

Conditionality et kjennetegn ved Giddensk "third way" social investment politikk

Conditionality et tegn på respekt: Vi forventer noe av deg (Wikan m.fl).

Resiprositet: tildeler også de marginaliserte "contractual capacity" (Yeatman)

Motstandere

Conditionality underminerer

universelle rettigheter og dermed den liberale velferdsstaten (King)

En trussel mot sosiale rettigheter og citizenship, spesielt for sårbare grupper (Van Oorshot)

Låser folk fast i "dead end jobs" (Peck om workfare)

Conditionality er kontraproduktivt – tiltakene virker ikke kvalifiserende (Chow and Bowpitt)

© Forfatteren

Integritetskrenkelser – kan de operasjonaliseres og måles?

Opplever medlemmene av målgruppen å bli behandlet med respekt? Hva oppleves som krenkende?

- Paternalisme vs resiprositet
- Underkjenning av kompetanse
- Sterke tvangsmidler (Harde sanksjoner og små exitmuligheter)
- Langvarige, meningsløse tiltak (klientifisering)
- Vilkårighet og dårlig klageadgang (svak rettssikkerhet)

© Forfatteren

Å bli behandlet med respekt

- ⑩ 92% av deltakere i prøveprosjekt m alternativ inntektssikring svarer at de er blitt behandlet m respekt (N=155) 75% mener sanksjoner er rettferdig.
- ⑩ Ikke respektfull behandling:
 - "...er ikke høflige"
 - "...respekterer ikke min utdannelse, behandler meg som et objekt"
 - "...behandlet oss ikke som mennesker, så på flyktninger som en utgift"
- ⑩ Sanksjoner er urettferdig fordi
 - Kvaliteten på programmet er for dårlig
 - Reglene for trekk er urettferdige (10 min fravær gir en time i trekk)
 - Reglene praksiseres ulikt

Legitimitetsproblemer – ikke nødvendigvis knyttet til aktivering i seg selv

Aktivering

Inngripen i personlig autonomi

Vilkårsløs inntektssikring

Manglende resiprositet

- Tilgjengelighet
- Respekt
- Brukermedvirkning
- Individuell tilrettelegging
- Oppfølging og samordning
- Kvalitet på tiltak
- Likebehandling
- Exitmuligheter

© Forfatteren

Konklusjon

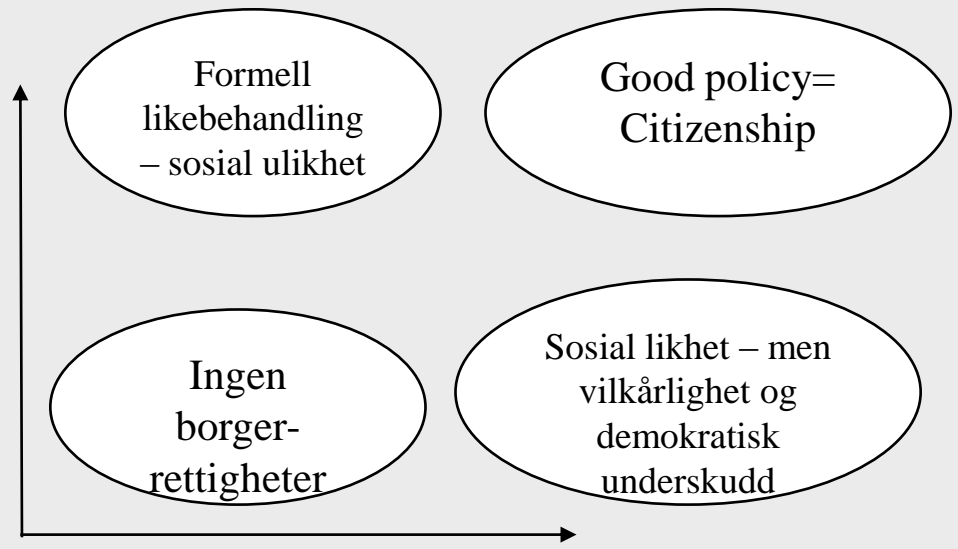
Økonomiske sanksjoner i seg selv oppleves ikke nødvendigvis som krenkende – vilkårsløs sosialhjelp også problematisk. Dårlig kvalitet på tilbudet blir imidlertid klart mer problematisk i kombinasjon med aktivering enn med vilkårsløs inntektssikring

Spm om aktiveringstiltak er legitimt kan ikke vurderes uten grundig kartlegging av hvordan de implementeres og hvordan de forholder seg til arbeids- og velferdsregimet for øvrig (exit til annen stønad eller til arbeid). Vanskelige avveininger dersom input legitimiteten er lav og output legitimiteten høy.

Forbehold: Introduksjonsordningen anvender nokså moderate økonomiske sanksjoner – over et begrenset tidsrom og fram til i år i et gunstig arbeidsmarked – exitmuligheter. Kort velferdskarriere, tett oppfølging, plikt til deltakelse balanseres ett til program. Kvalifiseringsprogrammet (NAV): kun



Input
legitimacy
=F(civil and political
rights/ likebehandling og
medvirkning)



Output legitimacy= F(social rights)

© Forfatteren



Ingen kopiering eller bruk uten tillatelse